

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 10.12.2021 (VN/12982/2021)

Sisäministeriön lausunto hallituksen esityksestä Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä annetun lain, valtion liikelaitoslain ja valtion virkaehtosopimuslain muuttamisesta

Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta

Eduskunta on hyväksynyt vastauksessaan (EV 194/2020 vp) hallituksen esitykseen (HE 31/2020 vp) Senaatti-konsernia ja laajemmin valtion tilahallintoa kokonaisuudessaan koskevan lausuman, jonka perusteella on aloitettu nyt käsillä oleva selonteko. Selonteon määräajaksi on asetettu vuoden 2022 syysistuntokauden alku. Sisäministeriö toteaa yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta, että voisi olla perusteltua muotoilla esitys lopulliseen muotoonsa vasta kun em. selontekomenettely on saatu päätökseen ja selontekoon liittyvä eduskuntakäsittely keskusteluineen on tehty. Hallituksen esityksen antaminen selontekomenettelyn päätyttyä myös viestisi selkeämmin selonteossa esiin nousseisiin epäkohtiin puuttumista.

Valtion toimitilavuokraus

Tulisi huomioida tilanteet, joissa valtion virastot tai laitokset vuokraavat tiloja suoraan toisiltaan. Kyseisissä tilanteissa tilojen vuokraus tapahtuu valtion hallinnassa olevista tiloista, mutta joissa Senaatti-konsernin liikelaitokset eivät välttämättä ole osapuolina. Laajemmin tarkasteltuna on kaikki vuokraustoiminta valtion omistamissa tiloissa valtion virastojen ja laitosten käyttöön vastaavanlaista. Valtion sisäisessä tilojenkäytöstä sovittaessa tulisikin ehkä puhua palvelusopimuksista. Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa 7.1. 2a § -kohdan maininta *tilahallinnan palveluista* on sikäli linjassa tämän huomion kanssa.

Erityisesti yhteiskäyttöisten tilojen osalta tulisi pyrkiä luomaan valtakunnallisesti yhtenäinen toimintatapa, jossa huomiota tulisi kiinnittää käyttöoikeussopimusmallin kehittämiseen, jotta valtion talousarviosta annetun lain 22 §:ssä tarkoitettu valtion omaisuuden tarkoituksen mukainen käyttö tuottavalla tavalla toteutuisi. Virasto- ja laitokohtaisessa vuokrasopimisessa ei välttämättä pystytä saavuttamaan tavoiteltuja käyttöasteita tai tilatehokkuutta. Erityisesti pienempien toimijoiden osalta vuokrasopiminen myös lisää muiden toimitilakustannusten kuin vuokratilakustannusten suhteellista osuutta kokonaiskustannuksista. Kokonaistaloudellisuutta tulisi tarkastella koko valtion edun osalta ja hallinnonrajat ylittävästi, ei ainoastaan Senaatti-konsernin sisäisen tehokkuuden näkökulmasta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Vuokrauksen osalta tulisi huomioida myös valtion virastojen ja laitosten yhteinen substanssirajapinta kuntatoimijoiden ja hyvinvointialueiden kanssa. Kansalaisia parhaiten palvelevat tilaratkaisut linkittyvät usein myös muiden kuin valtiotoimijoiden toimintaan ja sijainteihin. Tulisi huomioida tilanteet, joissa kokonaistaloudellisesti tarkasteltuna tilojen vuokraaminen tai tilojen käyttöoikeuksista sopiminen olisi julkisille toimijoille edullisempaa muulla kuin esityksessä kuvatuilla tavoilla. Tässä tarkastelussa Senaatti-konsernin roolia tulisi selvittää, ja samalla pohtia missä määrin Senaatti-konsernin liikelaitoksilla on tarvittava näkemys kokonaisedun eri elementeistä.

Nykytilanteessa vuokran määräytyminen tasearvojen perusteella on johtanut tilanteisiin, joissa tiloista peritty vuokra ei ole ollut riittävällä tasolla rakennusten peruskorjausten ja ylläpidon kustannusten kattamiseksi. Tämä on johtanut erityisesti sisäministeriön hallinnonalalla merkittäviin ongelmiin tilojen käytettävyydessä, jotka heijastuvat suoraan hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintaan sekä talouden epätasapainoon. Vuokratason tarkastelun suhteen tulisi olemassa olevan rakennuskannan osalta tarkastella myös sen kuntoa. Kestävän kehityksen tavoitteetkin huomioiden ei voida pitää valtion kokonaisedun mukaisena tukeutumista uudisrakentamiseen erillisrahoituksella, tilanteessa, jossa ongelmat ovat osaltaan syntyneet väärin määritellyn vuokratason seurauksena. Markkinavuokria matalampi vuokrataso ei sikäli toimi itseisarvona, mikäli se johtaa tilanteisiin, jossa valtion sisäisessä vuokraustoiminnassa omaisuutta ei hoideta pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti.

Edelleenvuokrauksessa Senaatti-konsernin liikelaitosten tuomaa lisäarvoa tilojen käyttäjille ja valtion kokonaisedulle tulisi tarkastella kustannusnäkökulmasta ja selvittää tuottaako Senaatti-konsernin liikelaitosten perimä edelleenvuokrauskorvaus sellaista arvoa markkinoilta vuokraamiseen, joka tehostaa tilahallintoa kokonaisuutena ja erityisesti tilojen käyttäjän näkökulmasta. Edelleenvuokrauskohteissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota pitkäjänteiseen vuokraamiseen ja huomioida ratkaisujen kokonaistaloudellisuus myös valtion omistamia tilaratkaisuja tehtäessä. Kaikissa tapauksissa ei voida kategorisesti esittää virastojen tai laitosten sijoittamista valtion omistamiin tiloihin kokonaistaloudellisimpana ratkaisuna. Tavoiteltavana linjauksena valtion oman omaisuuden mahdollisimman tehokas ja tuottava käyttö toki on linjassa jo aiemmin lausutun kanssa.

Liikelaitosten toiminta

Esityksessä on ehdotettu liikelaitoslain 3 pykälään lisättäväksi 2 momentti, joka koskee hyvän hallinnon perusteiden noudattamista valtion sisäisessä palveluntuotannossa. Kirjaus on tulkittavissa hallintolain 2 pykälän 3 momenttia vastaavana kirjauksena; Senaatti-konsernin liikelaitosten rooleista julkisia hallintotehtäviä hoitavina toimijoina. Viittaus hallinnon yleislakiin ei sinänsä ole Senaatti-konsernin asemaa ja roolia selkeyttävä suhteessa hallintoon kokonaisuutena. Erillismaininta asettaa liikelaitoksen hallintolaissa mainittujen hallintotehtävien ulkopuolelle, mutta samalla kuitenkin korostaa liikelaitosta hallinnon osana. Kirjaus mahdollistaa valikoivan tulkinnan.

Esityksestä ei käy ilmi mitä vaikutuksia hyvän hallinnon perusteiden lisäyksellä liikelaitoslakiin käytännössä on ja miten se parantaa eri osapuolten asemaa nykytilanteeseen verrattaessa. Esityksen perusteluissa ei myöskään ole tuotu esiin esitettyjen muutosten liittymäpintoja hyvän hallinnon perusteisiin tai mahdollisia ristiriitoja. Esityksessä mainittu tasapuolisuusvaatimus jää avoimeksi ja sen osalta olisi hyvä kuvata minkä toimijoiden väliseen tasapuolisuuteen viitataan ja pyritään.

Valtioneuvoston selonteko Senaatti-konsernista

Sisäministeriön edustaja on jäsenenä asiantuntijaryhmässä Senaatti-konsernia koskevan valtioneuvoston selonteon valmistelun tukemiseksi, eikä ministeriö lausu tässä yhteydessä asiaan liittyen muuta.

tietohallintojohtaja

Tapio Aaltonen

johtava asiantuntija

Antti Puhakka

Jakelu	VM / VKO
Tiedoksi	SM osastot ja erillisyksiköt

VN/12982/2021-SM-23

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: